

Prof. dr hab. Zbigniew Adamiak
Katedra Chirurgii i Rentgenologii z Kliniką
Wydział Medycyny Weterynaryjnej
UWM Olsztyn

Olsztyn, 17.10.2017

RECENZJA

rozprawy doktorskiej lek. wet. Magdaleny Gołyńskiej pt. "Ocena stężenia białka C-reaktywnego w surowicy psów z chorobami przyzębia oraz korelacja pomiędzy oznaczanym markerem a wybranymi wskaźnikami stomatologicznymi i obecnością beztlenowej mikroflory bakteryjnej izolowanej z kieszonek dziąsłowych", wykonanej w Katedrze i Klinice Chirurgii Zwierząt Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie pod kierunkiem

dr hab. Izabeli Polkowskiej, prof. UP

Podstawę prawną recenzji stanowi pismo Dziekana Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 25 września 2017 r., powołujące się na uchwałę Radu Wydziału Medycyny Weterynaryjnej UP w Lublinie z dnia 21 września 2017 t. w sprawie powołania recenzentów pracy doktorskiej lek. wet. Magdaleny Gołyńskiej.

Choroby przyzębia są głównymi zakażeniami jamy ustnej u psów. Prowadzą do utraty uzębienia oraz mogą skutkować rozwojem wielu chorób ogólnoustrojowych. Główna przyczyn powstania i rozwoju stanu zapalnego przyzębia jest składową bakterii przyzębia, odpowiedzi układu immunologicznego osobnika dotkniętego infekcją kieszonki dziąseł oraz czynników środowiska. Patogeneza chorób przyzębia ma zatem złożony, wieloczynnikowy charakter. Trwające długo, powtarzające się miejscowe stany zapalne dziąseł i przyzębia mogą z czasem prowadzić do poważnych zmian chorobowych na terenie nerek, serca,

wątroby u psów Poszukiwanie parametrów krwi, które byłyby wskaźnikiem rozwoju i nasilenia paradontopatii jest logicznie i diagnostycznie uzasadnione. Tym wyzwaniem badawczym wychodzi naprzeciw praca doktorska wykonana przez panią lek. wet. Magdalenę Gołyńską ” Ocena stężenia białka C-reaktywnego w surowicy psów z chorobami przyzębia oraz korelacja pomiędzy oznaczanym markerem a wybranymi wskaźnikami stomatologicznymi i obecnością beztlenowej mikroflory bakteryjnej izolowanej z kieszonek dziąsłowych”. Temat pracy uważam za ze wszech miar aktualny i uzasadniony dla potrzeb nauki oraz praktyki klinicznej w obszarze stomatologii.

Przedstawiona do oceny praca posiada formę manuskryptu, zawiera 10 rozdziałów: wstęp, cel badań, materiał i metody, wyniki, dyskusje, wnioski, streszczenia (w języku polskim i angielskim), piśmiennictwo i załączniki. Praca liczy 104 strony, w tekście umieszczono 13 tabel, 34 ryciny oraz w formie załączników wzory karty badania stomatologicznego. Praca zaopatrzona jest w zestawienie skrótów stosowanych w pracy.

W obszernym wstępie autorka szczegółowo opisuje budowę przyzębia, etiologię paradontopatii kładąc nacisk na prezentację biofilmu bakteryjnego odgrywającego istotną rolę w patogenezie chorób przyzębia. Bardzo ciekawy i interesujący jest opis tworzenia się kamienia nazębnego z wyczerpującą charakterystyką stadiów choroby przyzębia. W sposób zwięzły i treściwy przedstawiona została korelacja objawów klinicznych i radiologicznych. Ta część wstępu zaopatrzona została przez Doktorantkę w bardzo czytelne ryciny makroskopowe oraz radiogramy. Na szczególną uwagę zasługuje opis zmian miejscowych przebiegu chorób przyzębia oraz ich wpływ na narządy wewnętrzne. W dalszej części przedstawione zostały kompleksy bakteryjne, reakcje immunologiczno- zapalne w przebiegu chorób przyzębia. W końcowej części wstępu autorka rozprawy zwraca uwagę na białko C-reaktywne jako najbardziej czuły i nieswoisty marker biochemicznych procesów o charakterze zapalnym.

Doktorantka postawiła sobie trzy jasno sformułowane cele badawcze pracy, które wynikają z przedstawionego przeglądu piśmiennictwa:

1. Ocena występowania wybranych bakterii beztlenowych wyizolowanych z kieszonek dziąsłowych w przebiegu chorób przyzębia u psów
2. Ocena związku pomiędzy rodzajem oraz ilością wyizolowanych bakterii a stadiami choroby przyzębia
3. Ocena natężenia stanu zapalnego w przebiegu chorób przyzębia psów w oparciu o liczbę krwinek białych (WBC) oraz stężenie białka C-reaktywnego (CRP)

Rozdział III – Materiał i metody badań. Badania przeprowadzone zostały u 105 psów. 18 psów stanowiło grupę kontrolną a pozostałe 87 zwierząt była to grupa badawcza. Badania posiadały zgodę Lokalnej Komisji Etycznej. W rozdziale tym szczegółowo opisane zostały przeprowadzone badanie stomatologiczne, radiologiczne, badania morfologiczne i biochemiczne krwi, w tym ocena stężenia białka C-reaktywnego, badanie bakteriologiczne kieszonki dziąsłowej. W analizie statystycznej stosowano test U Manna-Whitney'a oraz metodę Spearmana. Rozdział ten wyczerpująco przedstawia kulisy warsztatu lek. wet. Magdaleny Gołyńskiej.

Rozdział - Wyniki - posiada bardzo dużą wartość praktyczną oraz poznawczą. Interesujące są obserwacje związane z wyodrębnieniem w grupie badawczej 4 podgrup w zależności od stadium zaawansowania choroby przyzębia oraz korelacje poszczególnych oznaczeń stomatologicznych z uwzględnieniem stopnia nasilenia choroby. Ciekawym spostrzeżeniem Doktorantki, podczas oceny ilościowo-jakościowej mikroflory bakteryjnej kieszonki dziąsłowej jest wskazanie bakterii patogennych z dominującą rolą *Porphyromonas gingivalis* i w drugiej kolejności *Treponema denticola*. Wyniki analizy oceny stężenia białka C-reaktywnego pokazały jego wzrost proporcjonalnie do nasilenia stanu zapalnego w

przebiegu choroby przyzębia. Interesujące są również obserwacje dotyczące korelacje dla 3 bakterii: *Porphyromonas gingivalis*, *Treponema denticola*, *Fusobacterium nucleatum*, a radiologicznym wskaźnikiem choroby przyzębia, liczbą krwinek białych oraz stężeniem białka C-reaktywnego.

Podsumowując tę część pracy należy wskazać na bardzo przemyślane, wielopłaszczyznowe podejście do przedstawionych zagadnień poznawczych. Autorka w bardzo czytelny sposób wykreślił analizę graficzną uzyskanych wyników. Jasno i zrozumiale przedstawiła wszelkie możliwe korelacje pomiędzy wykonywanymi oznaczeniami.

Treść rozdziału dotycząca dyskusji świadczy o dużej wiedzy i znajomości tematu a przede wszystkim o dojrzałości naukowej autorki, która logicznie dyskutuje nad uzyskanymi wynikami i konfrontuje swoje badania i przemyślenia z piśmiennictwem. Autorka szeroko przedstawiła problem chorób przyzębia u psów. Doktorantka metodycznie odniosła się do wyników, szczególny nacisk kładąc na przydatność badania stężenia białka C-reaktywnego we wczesnej diagnostyce chorób przyzębia, monitorowaniu schorzenia oraz oceny skuteczności leczenia. Praca kończy się trzema spójnymi wnioskami.

Piśmiennictwo krajowe i zagraniczne zostało starannie zebrane i liczy 129 pozycji a jego dobór i wykorzystanie w pracy świadczy o doskonałej znajomości opisywanej problematyki. W tekście nie zacytowano pozycji 30 i 95. Autorka powołuje się na pozycję 208 i 209 (strona 15, drugi i trzeci wiersz od dołu), które nie są przedstawione w wykazie piśmiennictwa.

Pod względem językowym pracę oceniam pozytywnie. Napisana jest ciekawym językiem a zagadnienia techniczne przedstawione w przystępny sposób

Całość pracy oceniam bardzo wysoko. Opracowanie stanowi samodzielny, bardzo wartościowy dorobek naukowy i będzie liczącą się pozycją w piśmiennictwie dotyczącym problemów chorób przyzębia u psów.

Uważam, że rozprawa doktorska lekarz weterynarii Magdaleny Gołyńskiej pt. "Ocena stężenia białka C-reaktywnego w surowicy psów z chorobami przyzębia oraz korelacja pomiędzy oznaczanym markerem a wybranymi wskaźnikami stomatologicznymi i obecnością beztlenowej mikroflory bakteryjnej izolowanej z kieszonek dziąsłowych" odpowiada warunkom określonym w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r., o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Zwracam się do Wysokiej Rady Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie o dopuszczenie lekarza weterynarii Magdaleny Gołyńskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.